

TRACTATUS IN HOLLAND,

LEIDEN, DECEMBER 20, 2010.

In the week December 13-20, 1919, Ludwig Wittgenstein and Bertrand Russell met at The Hague in order to discuss – line by line – the manuscript of the Tractatus so that Russell could write his preface. Now 91 years later, the Philosophical Institute at Leiden, with support from the *Nederlandse Vereniging voor Logica en de Grondslagen van de Exacte Wetenschappen*, devotes a day to the careful study of Wittgenstein's classical book.

Place: Philosophical Institute, Matthias de Vrieshof 4, zaal 008.

Time: December 20, 2010, 10-17.

The talks of the morning session are in Dutch and those in the afternoon in English.

10-11 Martin Stokhof (Amsterdam),

"LEVEN ZONDER HOOP OF VREES": STOISCHE ELEMENTEN IN DE CONCEPTIE VAN HET GOEDE LEVEN IN WITTGENSTEINS TRACTATUS

De fundamentele vraag hoe een goed leven te leiden heeft Ludwig Wittgenstein altijd bezig gehouden, van de vroege jaren waaruit zijn eerste hoofdwerk, de *Tractatus Logico-Philosophicus*, dateert, tot aan zijn dood. In 1912 vroeg Russell aan de toen 23-jarige Wittgenstein die hem in zijn kamers in Trinity College bezocht en daar zonder te spreken op en neer beende: "Wittgenstein, denk je aan de logica of overdenk je je zonden?", waarop Wittgenstein antwoordde: "Allebei." – en doorging met ijsberen. En vele jaren later, in 1951, op zijn sterfbed in het huis van zijn arts, dr. Bevan, in Cambridge waren Wittgensteins laatste woorden: "Zeg tegen ze dat ik een heerlijk leven heb gehad".

Wat was volgens Wittgenstein een gelukkig leven? In de *Tractatus* en de *Notebooks 1914-1916* beschrijft Wittgenstein een houding ten opzichte van het leven die we met enige goede wil 'stoïsch' kunnen noemen: men leeft het goede leven als men alles wat er in het leven gebeurt, alles wat iemand daarin kan overkomen, tegemoet treedt zonder te hechten aan een bepaalde gang van zaken, een bepaalde uitkomst.

Uiteraard is de *Tractatus* vooral een werk over logica, taal, betekenis, ontologie. Maar het kan ook gelezen worden als een poging om een door en door praktische visie op het goede leven te voorzien van een door en door theoretische fundering, om op die wijze de leefregels die men volgt uit te tillen boven het zuiver individuele.

11.30 -12.30 Harm Boukema (Nijmegen),

ACHTERGROND, KRACHT EN ZWAKTE VAN DE 'GRUNDGEDANKE'

Abstract: Om te beginnen wil ik laten zien dat de 'Grundgedanke' van Wittgensteins Tractatus begrepen moet worden tegen de achtergrond van de door Frege en Russell gehuldigde opvattingen. Die geven reliëf aan de kritische pointe van Wittgensteins uitermate originele invalshoek. Vervolgens wil ik laten zien dat er met het oog op die 'Grundgedanke' tussen Frege en Russell een niet onbelangrijk verschil van mening bestaat. Dat betreft niet rechtstreeks de status van logische constanten, maar wel de identiteit van de propositie. Zoals blijkt uit 'Begriffsschrift §3 en uit talloze latere teksten) kan volgens Frege met behulp van equipollentie de identiteit van een propositie (beoordeelbare inhoud) worden gedefinieerd: Equipollente volzinnen drukken dezelfde propositie uit. Russell is het daar niet mee eens, zoals onder andere blijkt uit 'The Principles of Mathematics', § 219. Hij identificeert proposities op grond van hun structuur en hun bestanddelen. Verschillende proposities kunnen volgens hem wel degelijk equivalent (equipollent) zijn. Aan het hierboven genoemde verschil van mening is noch door Frege, noch door Russell, noch door Wittgenstein enige aandacht besteed. Ik hoop aan te tonen dat het wel degelijk de moeite loont dat wel te doen. De 'Grundgedanke' komt dan in een ander licht te staan en blijkt dan als onvolledige kritiek op Frege en Russell opgevat te kunnen worden. De vereiste aanvullende kritiek wijst volgens mij minstens ten dele in een andere richting dan Wittgensteins latere zelfkritiek.

13.30 – 14.30 Jaap van der Does (Amsterdam)

AN INFINITARY LOGIC OF EVERYDAY LANGUAGE?

There is a clear tension in the Tractatus between allowing a possibly infinite logical space, while only introducing finite signs to describe it. An infinite logical space suggests such undesirable consequences that an infinitary tractarian system has been deemed incoherent or even impossible (Anscombe 1971, Potter 2009). These judgements, however, are based on quite broad observations and may lose force if more detail is considered. One thing is certain, if a coherent reading of the infinite system can be had at all in it the propositional sign will have center stage, just as it has in the finite system. Infinitary signs tend to be complex. Taking a foothold in bracket-signs and the truth-operational rule that Wittgenstein formulated for them, I will argue that a certain kind of analytical tableaux give a suitable infinitary extension of the finite truth-table signs in the text itself. The increase in sign-complexity comes with the question whether the two roles logic has in the Tractatus are coherent. On the one hand there is pure logic, with its untainted necessity; on the other hand there is logic as a frame of description, with its crumpled clothing due to the human aspects of everyday language use. It is far from obvious whether the tractarian philosophy allows for a satisfactory balance between pure logic and true humanity. Clearly, no final answers are forthcoming in this regard. Still it is worth attempting. The infinite setting forces us to choose among features that happily co-exists in the finite system, and such choices may sharpen our insight into what we hold to be essential to the tractarian philosophy.

14.30 – 15.30 Göran Sundholm (Leiden)

TRACTARIAN HERESIES

I defend the following heretical claims about the Tractatus.

- (1) Logical space cannot be empty;
 - (2) Tractarian Objects are types rather than tokens;
 - (3) Whether a sentence is a proposition of logic is decidable by mechanical calculation am Symbol allein;
 - (4) The Tractarian universe of Objects must be infinite;
- I shall make use of an algebra of Sachlagen and if time permits also present
- (5) Wittgenstein's anticipation of Craig's Interpolation Theorem.

16-17 Albert Visser,

A TRACTATUS UNIVERSE

I present a reconstruction of the Tractatus ontology. The basic idea is that objects are unsaturated and that Sachlagen are like molecules in which the objects click together. A difference with actual molecules is that the ingredients of the Sachlagen are really *occurrences* of the objects. The same object may occur in several Sachlagen. The reconstruction coheres best with an interpretation where relations are simply a special kind of objects. This gives some trouble with 3.1432.

According to my interpretation, Wittgenstein should have said:

Nicht: "Das complexe Zeichen 'Ra₁...a_n' sagt, daß a₁, ..., a_n in der Beziehung R stehen", sondern: Daß "R", "a₁", ..., "a_n" in einer gewissen Beziehung stehen, sagt, daß Ra₁...a_n.

(And I would allow the 0-ary case here too.)

If you develop the molecular idea, you find that a further individuation criterium for Sachverhalte is needed. My choice is that Sachverhalte are determined by the sum of their local structures. The proper way to explicate this, is to take bisimilarity as the proper notion of sameness of Sachlagen. It turns out that there are two normal forms for Sachlagen: the bisimulation minimal form and the canonical unraveling. The natural ordering on Sachlagen is atomistic, i.e., each Sachlage is the supremum of the Sachverhalte below it. This is coherent with what Wittgenstein says about the relationship between Sachverhalte and Sachlagen.